

BENUTTEN VAN STUDIEDATA

ACTIVITEITEN 2019

SURF

Naar aanleiding van de twee studiereizen naar het VK over studiedata die SURF in het voorjaar van 2019 organiseerde, hebben instellingen ambities geformuleerd om gezamenlijk de mogelijkheden van studiedata te benutten. SURF faciliteert ze om die ambities te verwezenlijken. Dit is een overzicht van de activiteiten die SURF in 2019 op het gebied van studiedata onderneemt.

Over studiedata

Onderwijsinstellingen hebben veel data over hun studenten. Ze kennen hun cijfers en leerpaden en uit de aanmeldgegevens weten ze waar de studenten vandaan komen, hoe oud ze zijn en welke vooropleidingen ze hebben gevolgd. Deze data staan in het studentinformatiesysteem. De digitale leeromgeving biedt een andere rijke dataset: hoeveel tijd brengen de studenten in de digitale leeromgeving door, welk materiaal bekijken ze, waar haken ze af? Ook andere onderwijstools en toetsystemen leveren veel informatie op over het leerproces. Data over het onderwijsprogramma, studenten en hun voortgang noemen we 'studiedata'. Persoonlijke studiedata, die herleidbaar zijn tot individuele studenten, kunnen worden gebruikt om studenten advies op maat te geven. Niet-herleidbare data kunnen informatie bieden over de kwaliteit van het onderwijs, de opleiding of de instelling.

Potentie studiedata benutten

Studiedata kunnen een bijdrage leveren aan het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs, aan het verbeteren van studiesucces en het voorkomen van studievertraging of studie-uitval. Studiedata lijken zo een grote belofte te zijn voor het onderwijs. Universiteiten, hogescholen en roc's willen deze potentie zo goed mogelijk benutten. Maar daar zijn nieuwe kennis en vaardigheden voor nodig.

Om dat voor elkaar te krijgen is het nodig om samen te werken aan:

- het ontwikkelen van frameworks voor visievorming en beleid
- het verantwoord benutten van studiedata binnen de AVG
- een visie vormen op privacy en ethiek, en
- het organiseren van technische randvoorwaarden en diensten die nodig zijn om studiedata optimaal te kunnen benutten.

Ook kunnen instellingen veel van elkaar leren over de opbrengsten van het gebruik van studiedata in het onderwijs: hoe kun je dat het beste doen, en wat levert het op?

SURF-activiteiten op gebied van studiedata

SURF faciliteert instellingen om studiedata op een veilige en betrouwbare manier te kunnen benutten om hun onderwijs te verbeteren en studenten beter te begeleiden. Dat doen we in nauwe samenwerking met de instellingen, het versnellingsteam Veilig en betrouwbaar benutten van studiedata dat onderdeel is van het Versnellingsplan van VSNU, VH en SURF. Ook werken we samen met de special Interest group Learning analytics.

In 2019 richten we ons op:

- 1. Visieontwikkeling:** we helpen instellingen met hun visie- en beleidsvorming op het gebied van het benutten van studiedata.
- 2. Dienstontwikkeling:** we zorgen ervoor dat diensten van marktpartijen om studiedata te kunnen gebruiken via SURF beschikbaar zijn. Als het nodig is, laten we nieuwe diensten ontwikkelen, of doen we dat zelf.
- 3. Kennisontwikkeling en -deling:** we bieden een ontmoetingsplek voor experts, en vertalen de kennis die zij hebben en de kennis die we samen opdoen naar praktische handvatten. Ook delen we deze kennis op een toegankelijke manier met iedereen die er gebruik van wil maken.

1. VISIEONTWIKKELING

Veel instellingen zijn zich bewust van de mogelijkheden die studiedata bieden. Toch worden studiedata nog niet op grote schaal gebruikt. Dat komt vooral omdat het niet zo eenvoudig is om dat ook daadwerkelijk te doen. Als er iets duidelijk is geworden uit de studiedata-experimenten die Nederlandse onderwijsinstellingen met SURF uitvoerden in 2017 en 2018, dan is het dat het inzetten van studiedata alleen succesvol is als dat met een duidelijk doel gebeurt.

Maar die doelen zijn voor alle instellingen anders. Ze moeten passend zijn bij bijvoorbeeld de omvang, de omstandigheden, de onderwijsvisie en het soort studenten van een instelling. Iedere onderwijsinstelling zal daarom eigen ambities moeten formuleren waarom en hoe zij studiedata willen gebruiken.

Visie- en strategieworkshops

SURF biedt daarom visie- en strategieworkshops aan voor onderwijsinstellingen. In 2019 doen we dat voor in elk geval vijf instellingen. We helpen instellingen met het scherper krijgen van hun ambities ten aanzien van het benutten van studiedata. De inzichten die deelnemende instellingen opdoen in een visievormingstraject stellen we beschikbaar aan de andere instellingen. We brengen instellingen met vergelijkbare visies met elkaar in contact en brengen andere perspectieven in discussies in.

Positionpaper gebruik van studiedata

SURF onderzoekt welke waarden instellingen gemeenschappelijk hebben ten aanzien van studiedata, welke gemeenschappelijke behoeften er zijn op het gebied van een studiedata-infrastructuur, en welke randvoorwaarden op het gebied van algoritmen, privacy en ethiek we delen. We publiceren een SURF positionpaper over het gebruik van studiedata in het Nederlands hoger onderwijs.

2. DIENSTONTWIKKELING: EEN INFRASTRUCTUUR VOOR STUDIEDATA

Om studiedata te kunnen gebruiken is een infrastructuur nodig. Er zijn veel studiedata, maar die zitten in veel verschillende systemen. Denk aan leermanagementsystemen, studentinformatiesystemen en toetsystemen. Door die data samen te brengen, en ze in samenhang te analyseren, ontstaat een completer beeld over bijvoorbeeld de kwaliteit van het curriculum, of over de studievoortgang van een student. SURF voert een technologieverkenning uit naar studiedata-infrastructuren en -diensten die momenteel (inter)nationaal worden ingezet. We bediscussieren samen met instellingen welke voorwaarden zij stellen aan een infrastructuur, en onderzoeken of bestaande infrastructuren daaraan voldoen.

Op basis van de technologieverkenning beoordelen we wat er nodig en mogelijk is om een infrastructuur voor Nederlandse instellingen te kunnen aanbieden.

3. KENNISONTWIKKELING EN KENNISDELING

Instellingen kunnen sneller stappen zetten in het benutten van studiedata als zij samen kennis opbouwen en kennis delen. SURF regisseert die kennisdeling. We inventariseren wat de belangrijkste vraagstukken zijn, brengen de al beschikbare kennis in kaart, verrijken die en vertalen die naar praktische handvatten:

Ethiek

Voor het benutten van studiedata moeten instellingen ethische afwegingen te maken. Internationaal zijn er verschillende ethische codes ontwikkeld voor het inzetten van studiedata. Een goed voorbeeld is de ethische code van Jisc. Ook de VU heeft een code of practice ontwikkeld voor haar dataprojecten. SURF ontwikkelt samen met de instellingen en ethische experts een ethische code voor het gebruik van studiedata in de Nederlandse context.

AVG: stappenplan, leergang, bijeenkomsten en wiki

Als onderwijsinstellingen studiedata willen benutten is het belangrijk dat in elk geval wordt voldaan aan de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). De AVG stelt hoge eisen aan het inzetten van studiedata. SURF publiceerde in juni 2019 het rapport [Learning analytics in 5 stappen: een handreiking voor de AVG](#). Ook start SURF in september 2019 een [leergang](#) waarin onderwijsinstellingen kunnen samenwerken aan het in de praktijk toepassen van dit stappenplan. De leergang biedt instellingen juridische expertise en stelt de praktijkervaringen van de deelnemers beschikbaar voor anderen.

Daarnaast richten we een wiki in met een overzicht van relevante vragen en antwoorden over de AVG. Ook organiseren we een serie SURFacademy-bijeenkomsten over dit onderwerp.

SAMENWERKING MET ANDERE INITIATIEVEN

Versnellingsplan Onderwijsinnovatie ICT

In het versnellings-team Veilig en betrouwbaar benutten van studiedata van het Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT gaan negen instellingen studiedata in de onderwijspraktijk gebruiken. SURF werkt samen met de instellingen aan de randvoorwaarden om aan de slag te gaan met

studiedata. De experimenten van het versnellings-team en de inzichten van SURF bieden veel zicht in wat er werkt en welke obstakels er zijn.

Het Versnellingsplan en SURF trekken met elkaar op en vullen elkaar aan.

Special interest group Learning analytics

SURF werkt nauw samen met de [SIG Learning analytics](#), een community waarin experts van instellingen kennis delen.

Jisc

Jisc, de zusterorganisatie van SURF in de UK, heeft studiedata als een van haar belangrijke aandachtsgebieden. Zo heeft Jisc een studiedata-infrastructuur ontwikkeld en hebben zij een aantal interessante rapporten opgeleverd, zoals de Code of Conduct en Practices. De afstemming met Jisc richt zich vooral op delen en hergebruiken van elkaars kennis. SURF zorgt waar nodig voor de vertaling van de kennis in de Nederlandse context.

WIL JE:

- hulp bij het formuleren van je visie op het gebied van studiedata
- meedenken aan de eisen van een infrastructuur voor studiedata, of
- op een andere manier betrokken zijn?

Neem dan contact op met Marieke de Wit, marieke.dewit@surfnet.nl.

Meer weten over het benutten van studiedata?
[Kijk op surf.nl/benutten-van-studiedata](http://surf.nl/benutten-van-studiedata)

Afbeeldingen

Cover: *Thomas Hawk*

p2: *Ivar Pel*, DesignLab Universiteit Twente

SURF

088 - 787 30 00

www.surf.nl/onderwijs

onderwijsinnovatie@surf.nl

Copyright

CC BY 4.0 Internationaal

Deze uitgave is gepubliceerd onder
Creative Commons-licentie 4.0 Internationaal.
creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.nl

Samen aanjagen van vernieuwing

Universiteiten, hogescholen, mbo-instellingen, onderzoeksinstellingen en universitaire medische centra werken binnen SURF aan ICT-voorzieningen en -innovaties. Met als doel: beter en flexibeler onderwijs en onderzoek. Dat doen we door de best mogelijke digitale diensten te leveren, kennisdeling en -uitwisseling te stimuleren en vooral door steeds te blijven innoveren! Hiermee dragen we bij aan een sterke en duurzame Nederlandse kenniseconomie.

SURF

